

PÁRISI LEVÉL.

A SZEZON BEÁLLTÁVAL lázas művészi élet veszi kezdetét a világ e metropolisában, hogy aztán a nagy szalon bezártával egyszerre véget érjen. Kisebb-nagyobb fontosságú kiállítások egymást érik és pedig mindenütt, ahol csak erre alkalmas hely kapható. Hogy némi képet nyújtsak e kiállítás-lázról, itt adom, ha nem is teljes, de megközelítő sorát a csak jelenleg nyitva levő kiállításoknak: A szépművészeteknek szentelt Grand-Palais-ban tekinthető meg a Hívatásos festők és szobrászok éves kiállítása, az École française-é, amelyben csak francia nemzetiségű művészek állíthatnak ki; a Paris-Moderne művészegyesületé; az Összdíjazott művészek öt éves kiállítása, továbbá a Festő- és szobrász-nők éves tárlata. Van itt még egy kiállítás, amely bennünket közelebről érdekel és ez a modern és olcsó lakásberendezéseké. Mindez csak egy, az igaz hogy óriási épületben.

Elszórva mindenfelé a városban még egy légió. Két aquarellista egyesület, meg egy festőnők szövetkezete, egy kisebb művészársaság rendes évenkénti tárlata; az École des Beaux Arts-ban Crank Gusztáv szobrász műveinek, különböző műkereskedőknél Lignac, Luce, Maufra, Beardsley külön kiállítása; a Louvre-ban lévő iparművészeti múzeum egy indus-perzsa aquarell- és iparművészeti kiállítás, valamint az ugyanott közszemlére tett Moreau-Nélaton, neves keramikus által az államnak adományozott képgyűjtemény, mely a modern, főleg az impreszionista festészet nem egy mesterművét foglalja magában.

Ehhez járul még egynéhány előkelőbb társaskör, melyek többek közt a művészet pártolását is bevették alapszabályaikba, éves kiállítása, amelyekben az iparművészeteknek is kerül hely.

Nem teljes ez a névsor és szinte így is már lelki-furdalásfélét érzek, kissé tán fölösleges elsorolásával, annál is inkább, mert, miként ez igen természetes, legnagyobb része jóformán értéktelen. Ezekkel már ez okból sem érdemes foglalkozni, más része, bár határozottan nagy és érdekes művészi megnyilvánulás, azért vesztí el számunkra érdekét, mert nincs semmi benső kontaktusa az iparművészettel. Ezek már nevük elsorolásával eljártak számunkra szerepeiket.

Marad e kettős rostálás után még mindig egynéhány. Először is az olcsó lakásberendezések kiállítása. Bár az intenciója határozottan dicséretes, nem sok jót mondhatok róla. A Grand-Palais rosszul fűtött óriási

üvegboltozatú helyiségei, amelyekben kissé gyári kirakatszerűen rendezték be az egyes szobákat, valószínűleg sokban hozzájárul ahhoz a hideg benyomáshoz, amelyet rám tett. A bútorokat a gyárosok állították ki a tervező művész nevének megemlézése nélkül. Egytől egyig mind „Nouveau Style“, legalább is annak készült. Két-három szobás lakásberendezések nagy sora lehetőleg a praktikus-ságra törekszik, ezt a törekvést azonban sokszor túlozva éppen ellenkező hatást ér el. Rajzban és formában egyszerűség helyett sokszor csak nyugtalanok és az anyagszerűség csak kevésnek erénye. Az apró részletdíszítéseket, melyek oly erős oldala voltak a régi francia bútoroknak, teljesen elhagyták és ennek következtében egy-egy darab úgy tűnt fel, mintha csak váza volna egy másiknak. Van azonban egynéhány berendezés, mely már sokkal tisztább, harmonikusabb összhatású. Az egyik pl. egyszerű, de kellemes tömegű nagy közösségből, gyermekágyból, hálószekrényből, stb. álló hálószoba. A nagy ágy padkával, a kicsi háromfókos üvegajtós alacsony könyvszekrényvel végződik. Ezek azonban, fájdalom, csak gyenge kisebbséget képviselnek a sok „horreur“ között.

Teljesen különböző ettől nemcsak tárgyánál, de kvalitásánál fogva is Aubrey Beardsley, a zseniális angol illusztrátor műveinek kiállítása. 26 éves korában halt meg e nagy művész 7 éves alkotó munka után. E rövid idő alatt ráért alaposan megérteni a görög, a prerafaélita, a XVIII-ik századi francia és japán nagy rajzolók művészetét. Megértette és tanult rajtuk. Amit tanult azonban, azt oly egyénien és oly mesterien adta vissza, rajzában oly tökéletességre tett szert, hogy ifjan történt halála dacára egyike lett az illusztráció klasszikusainak, kinek hatása szerte meglátszik valamennyi nemzet iparművészetén, főleg a síkdíszítés terén. Egyforma tökéletesek úgy tisztán dekoratív, mint figurális kompozíciói. Egyéb-ként nemsokára része lesz Budapest közönségének e gyűjteményt, mely mintegy 90 eredeti rajzból áll, megcsodálni az orsz. iparművészeti múzeumban.

Az ind-perzsa miniatűr és iparművészeti, főleg szövőipari kiállítás rendkívül érdekes. A nagyszámban összegyűjtött miniatűr-festmények a két országnak általában ignorált, pedig a fejlődés magas fokát elért, nagytehetségű művész által gyakorolt művészetéről tesz tanúságot. Kéziratban megőrzött mesék, regények, költemények stb. illusztrálására szolgáltak. Általában pergamentre festették volt ezeket, elvéve azonban nem alapozott finom

150.

150. ÉBENFA SZEKRÉNY
ELEFÁNTCSONTBERAKÁSOKKAL.
OLASZORSZÁG, XVII. SZÁZAD.

CABINET EN ÉBÈNE.
ITALIE, XVII. SIÈCLE.

151.

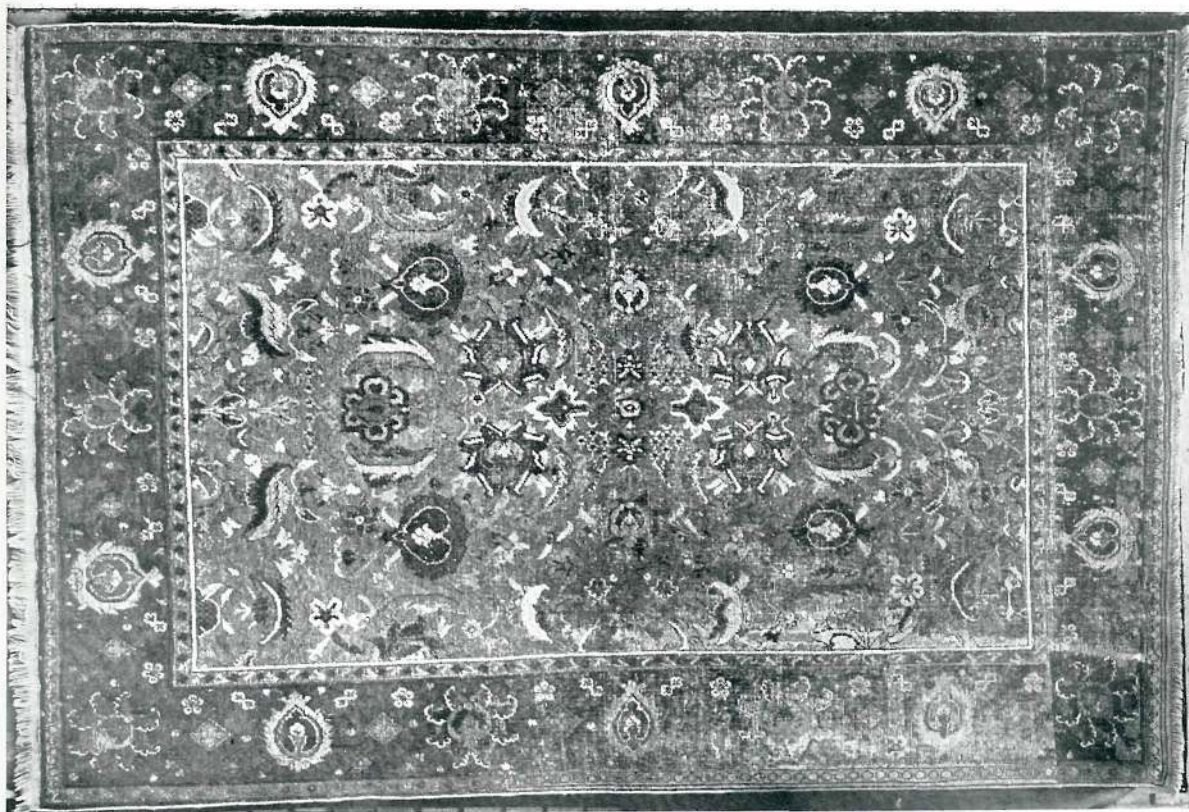
151. BRONZLÁDIKA CARADOSSÓTÓL.

CASSETTE EN BRONZE, DU CARADOSSO.

152.

152. VASLÁDIKA.
SPANYOL, XVI. SZÁZAD.CASSETTE EN FER DAMASQUINÉ.
ESPAGNE, XVI. SIÈCLE.

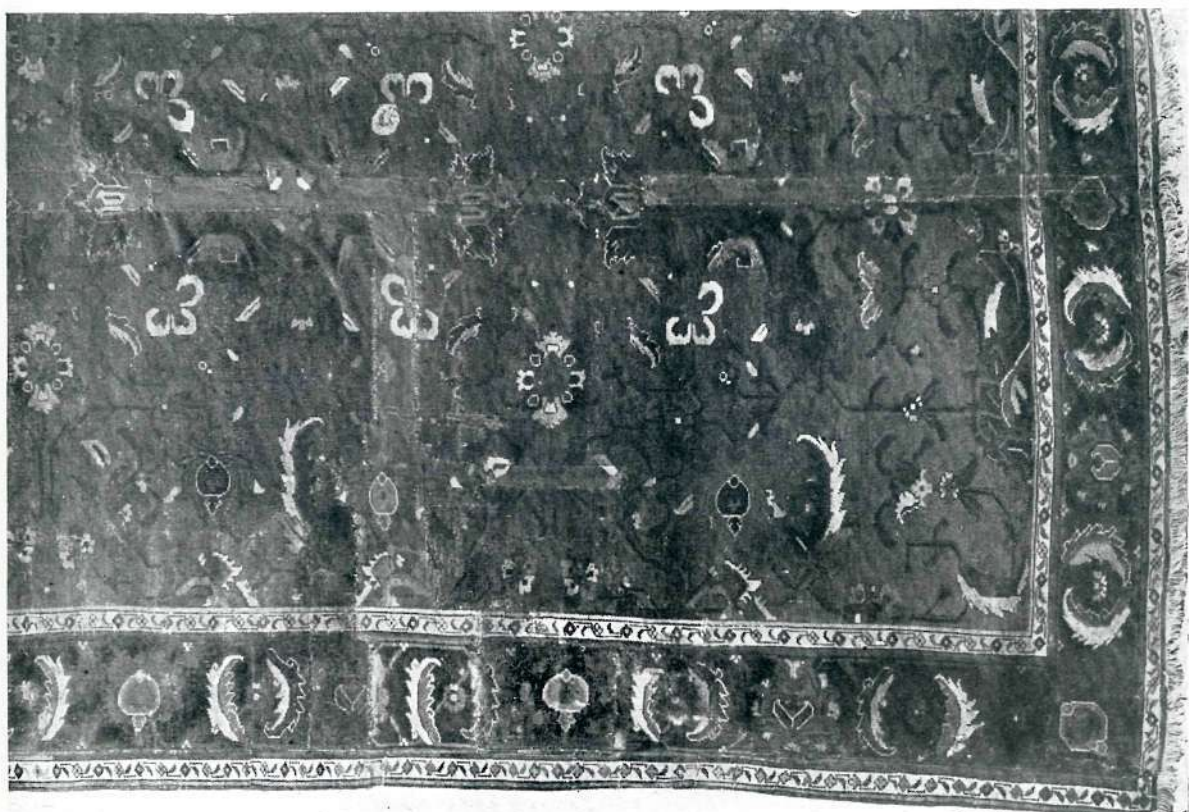
153.

153. PERZSA SZŐNYEG.

VIEUX TAPIS PERSAN.

154.

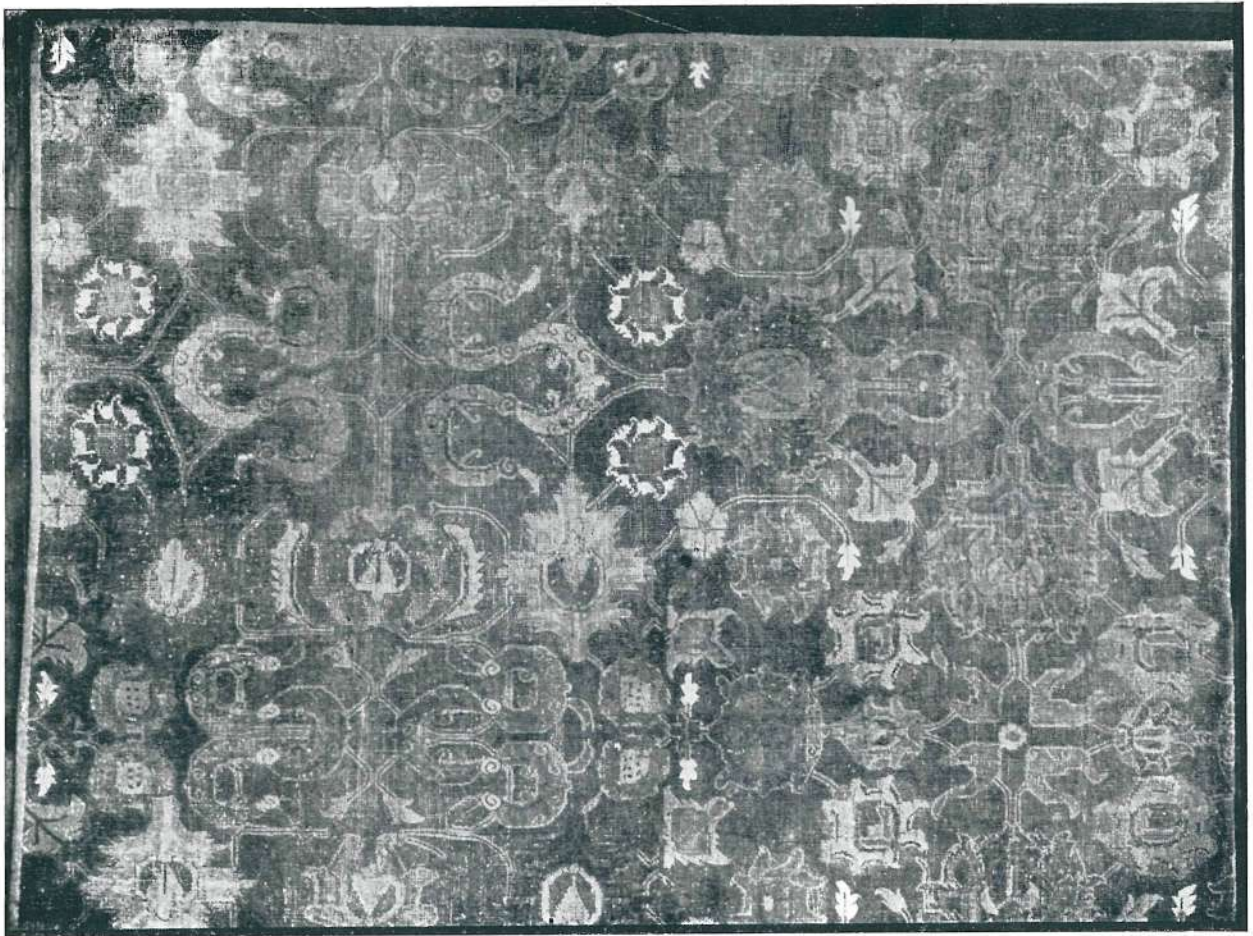

154. PERZSA SZŐNYEG RÉSZLETE.

DÉTAIL D'UN VIEUX TAPIS PERSAN.

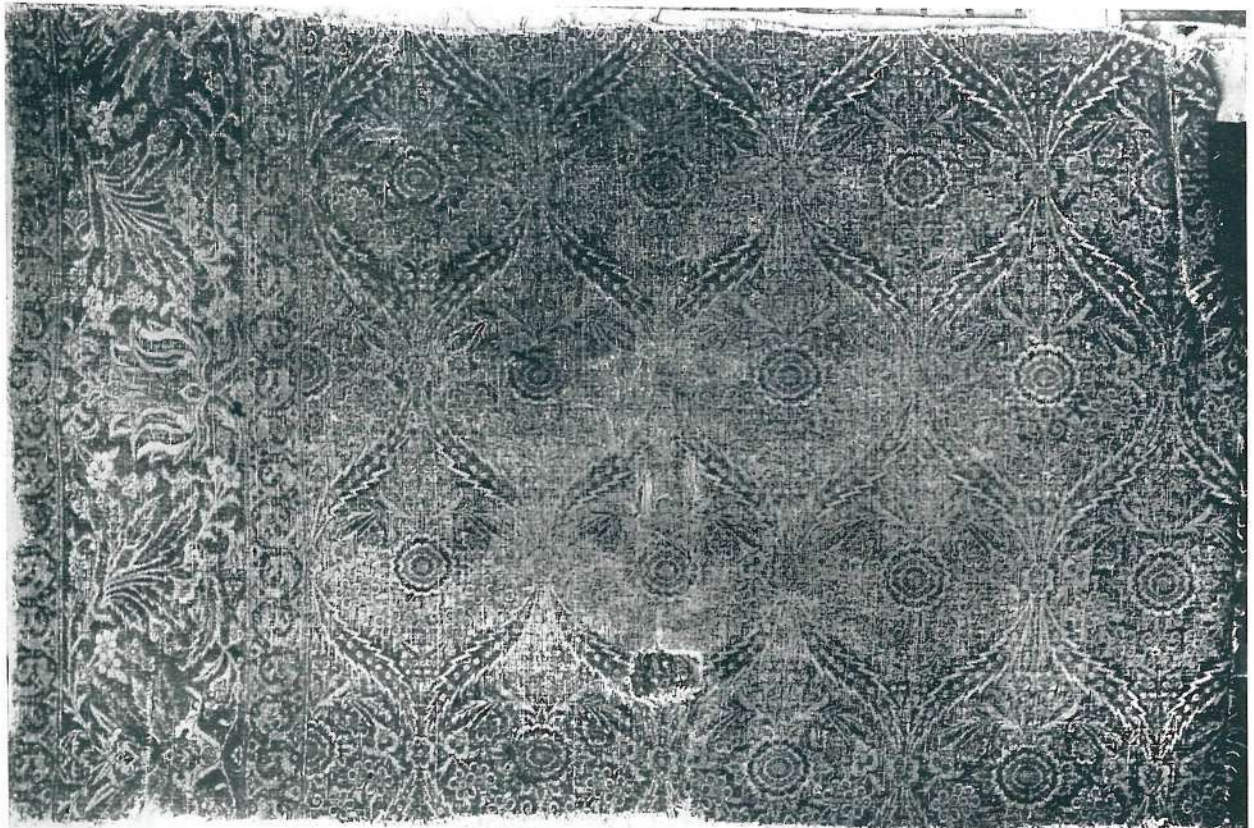
155.

155. PERZSA SZŐNYEG RÉSZLETE.

DÉTAIL D'UN VIEUX TAPIS PERSAN.

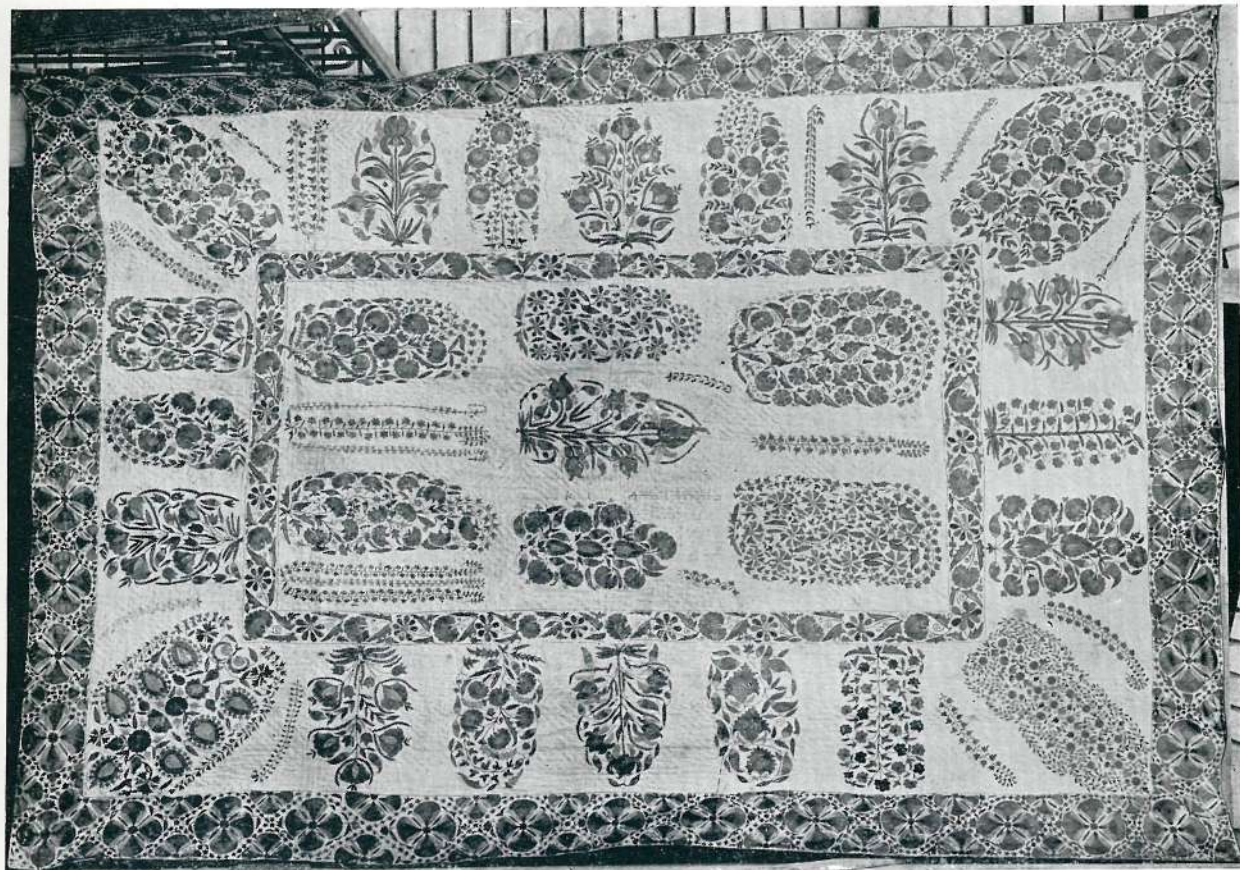
156.

156. PERZSA SZŐNYEG TÖREDÉKE.

FRAGMENT D'UN VIEUX TAPIS PERSAN.

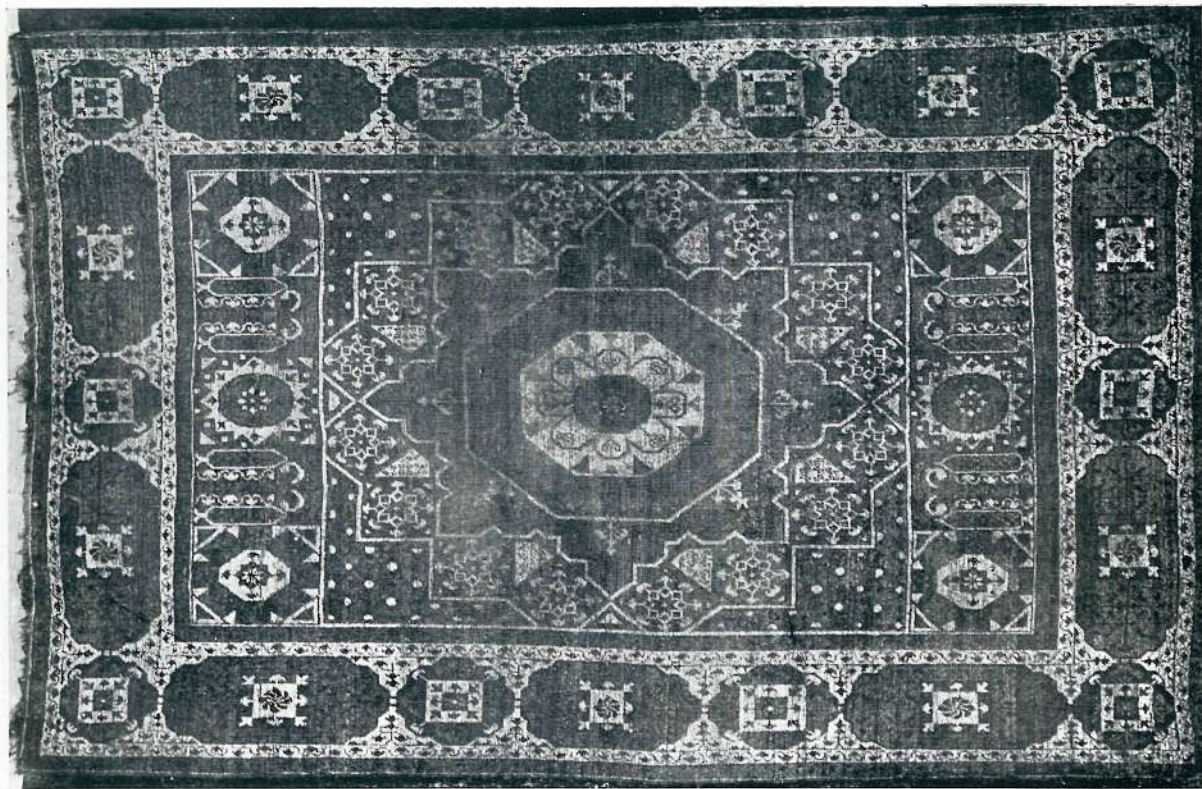
157.

157. BOKHARAI HIMZÉS.

TISSU BRODÉ DE BOKHARA.

158.

158. SZIRIAI SZŐNYEG.

VIEUX TAPIS SYRIEN.

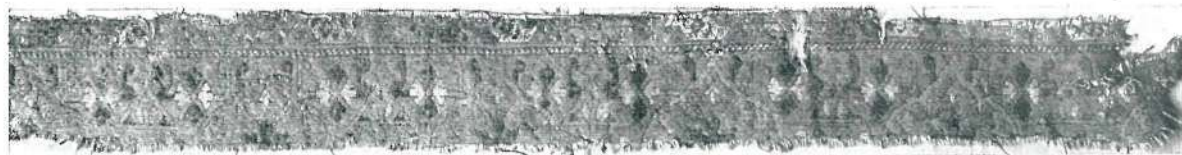
159.

159. PERZSA SZŐNYEG TÖREDÉKE.

FRAGMENT D'UN VIEUX TAPIS PERSAN.

160.

160. PERZSA SZŐNYEG SZEGÉLYE.

BORDURE D'UN VIEUX TAPIS PERSAN.

161.

161. KHORASSZÁN-KHAIN SZŐNYEG.

TAPIS DE KHORASSAN-KHAÏN.

162.

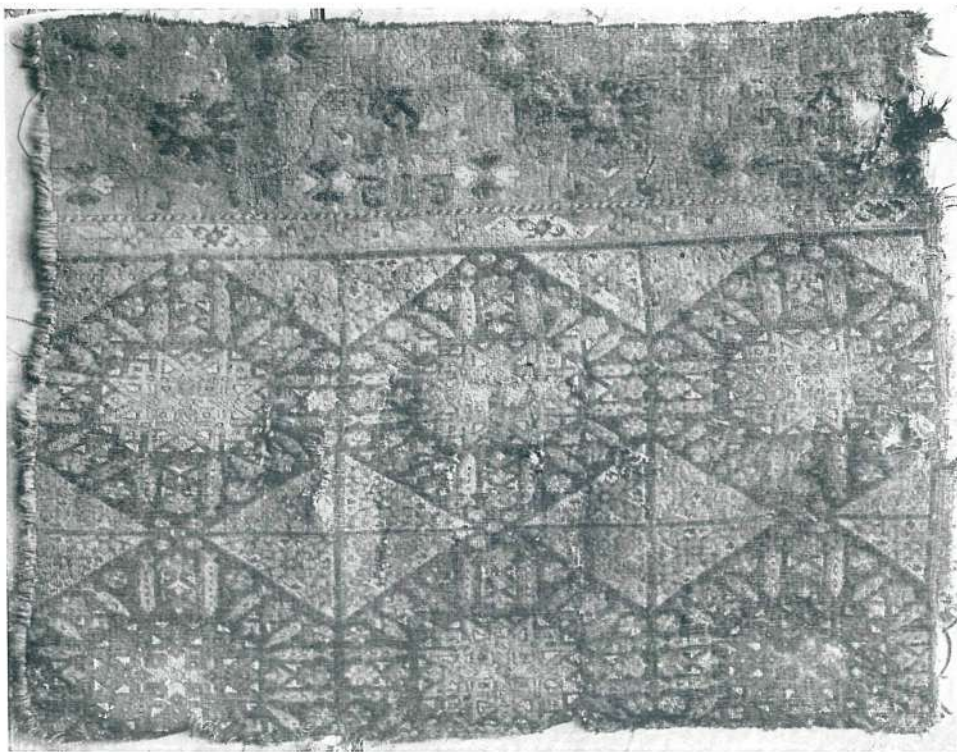

162. PERZSA SZŐNYEG SZEGÉLYE.

BORDURE D'UN VIEUX TAPIS PERSAN.

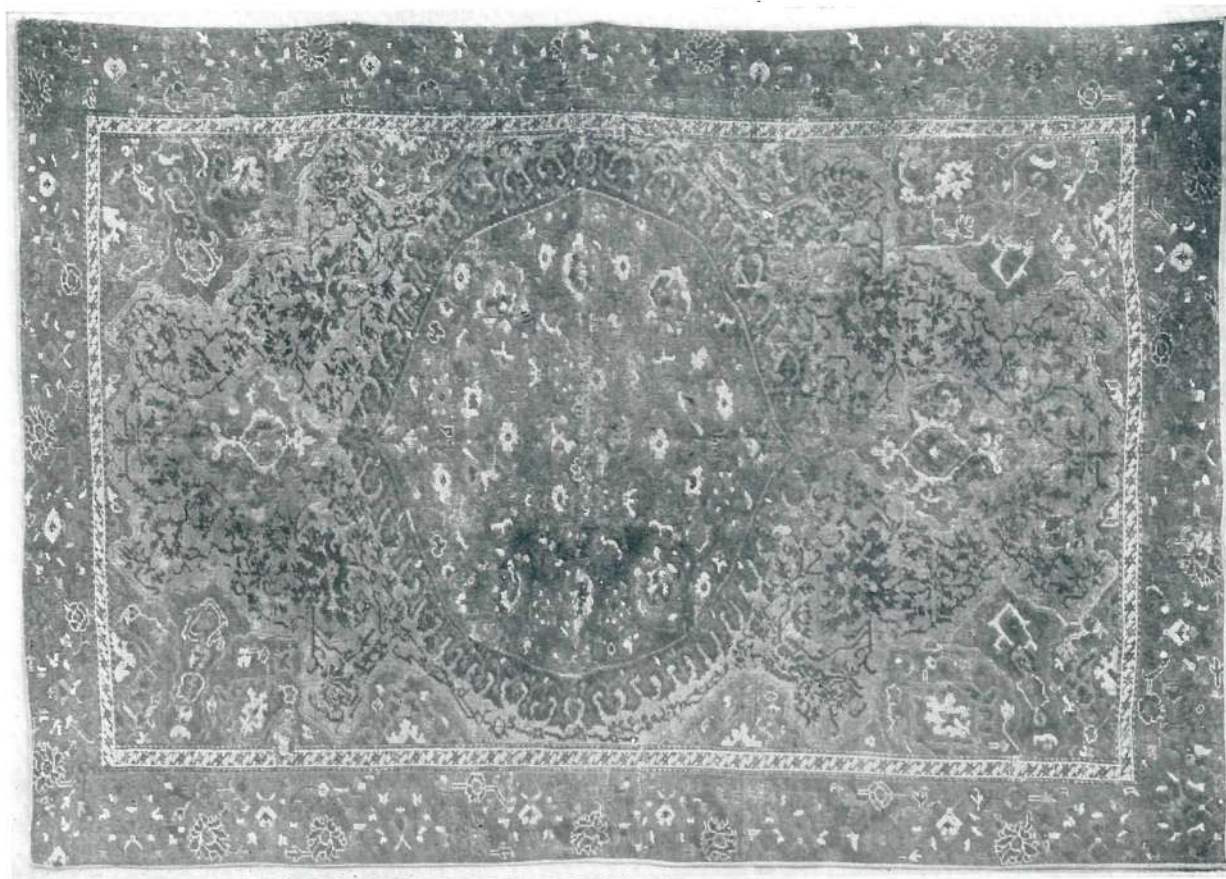
163.

163. PERZSA SZÖNYEG TÖREDÉKE.

FRAGMENT D'UN VIEUX TAPIS PERSAN.

164.

164. KISÁZSIAI SZÖNYEG.

VIEUX TAPIS DE L'ASIE MINEURE.

szövésű vászonra is. A technikájuk olyan közepűt az aquarell és tempera között.

Már tárgyuknál fogva is sok analógiát mutatnak az európai reneszánsz előtti miniatürekkel. A pusztába elvonult imádkozó anakhoreta, csatajelenetek, arcképek, idíllek stb. vannak bennök megrögzítve. Egyeznek velük továbbá a felfogás és kompozíció naivságában és végzetetlen őszinteségében. Nagyban különböznek azonban tőlük a világfelfogásukban. Az élet és természet szeretete tűnik ki minden vonalukból. Színezésükben rendkívül finomak és különösen a komplementer színek alkalmazásával kiválóan szép hatásuk. Rajzban nagyon finomak, szinte kalligrafikusak és kiválóan dekoratív hatásuk.

Az európai befolyáson kívül japánit is éreztetnek, emellett azonban megőriznek valami sajátosan bájos nemzeti hatást. Nincsen bennük az a nagy életöröm, mint a japán-chínai rajzokban, de nem is aszkéták, mint a keresztény miniatüristák művei. Valami különös csendes, nyugodt melankoliát sugároznak, mely megragadja a szemlélőt.

Valamennyi a XVI. és XVII. századból maradtak fenn. A két különböző évszázadból származók között lényegesebb különbség nincs, eltekintve talán némi technikai készségtől. Eredetét és elmúltát logikusan megmagyarázni tehát nem nagyon könnyű az itt látható dolgok után. Feltűnt és elnémult ez a művészet minden látható ok nélkül.

Gyönyörű szép perzsa szőnyegek és szövetek kollekcióját gyűjtötték ugyancsak ide össze az Union des Arts décoratifs lelkes vezetői. Sajátos stílzálás, nagy technikai készség teszi jeletékennyé nagy részüket. Sokat tanult

már eddig is rajtuk az európai szövőipar és valószínűleg még ezután is fog. Nekünk magyaroknak azonban különösen érdekesek a szövőiparnak e válogatott mesterművei, mert motívumaik, stílzálásuk, sőt színezésük is közel rokonságot, hogy ne mondjam testvéri viszonyt mutatnak a mi efajta népipari termékeinkkel. Ugyanazokat a tulipánokat, szegfűket, buzavirágot látjuk majdnem azonosan stílzálva, mintha csak a magyar alföldön készültek volna. Éppen csak hogy az összekötésükben van némi arabeszk-szerű dekoratív elem. Még a színezésük is ugyanolyan élénk mint a magyar himzéseké, szöveteké, legalább is az első periodusban. Később aztán a bámulatos fejlődés során mind díszkrétebbé válik, eleinte az alap sötétedik csak, később aztán a virágok színezése maga is mind veszít élenségéből és mindinkább összhangzóbbá válik. Úgy hogy a végén elfinomodott díszkrét ízlésről tesznek tanúságot, mint akárcsak a túlfinomodott mai francia szövőipar, mely alig alkalmaz egyebet féltónusnál.

Az Automobile Club és a Cercle Volney műtárlaton egynéhány iparművész is vesz részt. Legnagyobb részt ékszert és dísztárgyakat készítenek. Rossz munka nincs tán köztük egyse, de olyan se, amely különös eredetiséget, új törekvést árulna el. Aranyosan közepszerű mind. Egy elfogadott és kedvelt kifejezési forma rutinos hívei valamennyien, kik ezt a formát nem ízléstelenül és lehetőleg változatosan ismétlik és ismétlik, tökéletesen megelegetdvén az anyaggal járó erkölcsi sikerrel.

A nagy és érdekes megnyilvánulásokat ezidejűleg külföldről importálják a franciák, az ő nagyjaik még nem érkeztek meg vagy csak ezután fognak. Várákozunk.

H. B.

